

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Centrumskolan

2023-2024

Josefin Ehnebom
Rektor
Sara Sundstedt
Biträdande rektor

Innehåll

Plan mot diskriminering och kränkande behandling.....	1
Centrumskolan.....	1
Skolans vision.....	3
Skolans ledord	3
Mål med planen	4
Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling	5
Verksamhet.....	5
Ord, definitioner, lagar mm.	6
Ansvarsfördelning	7
Delaktighet.....	7
Planens förankring	8
Planens utvärdering.....	9
Utvärdering av förra läsårets plan-förebyggande och främjade arbete.....	10
Kartläggning inför 2023/2024	12
Resultat och analys	13
Aktiva åtgärder på förebyggande nivå läsåret 2023-2024.....	15
Aktiva åtgärder på främjande nivå läsåret 2023-2024.....	18
Övriga åtgärder	20
Förebyggande insatser för läsåret 2023-2024- Trygghet och trivsel- rutnät .	21
Främjande insatser för läsåret 23/24- Trygghet & Trivsel-rutnät	23
Rutiner för hantering av trakasserier och kränkande behandling	26
Handlingsplan vid diskriminering och kränkande behandling.	27
Bilaga 1	29
Bilaga 2.....	29
Bilaga 3.....	31

Skolans vision

Svarteborgs vision är att varje elev ska nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling, att alla elever ska känna sig trygga, och att alla elever ska trivas. Vi arbetar utifrån en helhetssyn på varje elevs lärande och utveckling. Kunskap, trygghet och trivsel. Tre ledord som visar oss riktning och är beroende av varandra.

Skolans ledord

KUNSKAP- Alla elever på Svarteborgs skolor ska nå så långt som möjligt i kunskapsutveckling! -Att kunskap står först innebär att det är viktigast för oss. Vi ska alla arbeta för att eleverna lyckas i skolan och når sin fulla potential.

För att eleverna ska kunna nå sin fulla potential ska vi utifrån beprövad erfarenhet och forskning prova olika vägar för att ge eleverna undervisning som håller hög kvalitet, är varierad och anpassad utifrån deras erfarenhet, intressen och förutsättningar. Målen och kriterierna ska vara tydliga, och vi ska ha höga förväntningar på våra elever.

TRYGGHET- Alla elever ska känna sig trygga på Svarteborgs skolor! -Att vara trygg är en förutsättning för att lyckas i skolan. Vi arbetar relationellt för att skapa goda relationer med varandra och skolans samtliga elever samt vårdnadshavare.

För att nå dit så ska vi erbjuda eleverna stödjande, utmanande och stimulerande miljö. Varje elev på skolan ska ha minst en förtroendefull relation till en vuxen på skolan. Vi ska ha gemensamma och implementerade ordningsregler för att uppnå ordning och reda, samt studiero.

TRIVSEL- Alla elever ska trivas på Svarteborgs skolor! - Att trivas i skolan leder till hög närvaro. För att kunna utvecklas i sina kunskaper behöver eleverna vara i skolan.

För att nå dit så ska vi arbeta för att skolans klimat präglas av glädje, gemenskap, tolerans och respekt för medmänniskor.

Mål med planen

Målet med planen är att vi i Svarteborgs skolor ska ha en gemensam plan för att motverka kränkande behandling. Vi vill upprätta aktiva åtgärder för att förebygga diskriminering på skolan. Planen är till för att förhindra kränkningar och utgår ifrån elevperspektivet och den bygger på en kartläggning samt analys av verksamhetsbehoven.

Alla elever inom skolorna ska känna sig trygga, sedda, respekterade och accepterade. Alla vi som arbetar inom Svarteborgs rektorsområde skall verka för att

- eleven, oavsett bakgrund utvecklas utifrån sina förutsättningar och behov
- skapa goda relationer mellan människor
- arbeta med demokratiska värden
- skolan erbjuder en bra lärmiljö
- elevinflytande har en framträdande roll i hela skolverksamheten
- aktivt motverka all form av kränkande beteende.

Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling

När vi arbetar med diskriminering och kränkande behandling gör vi det genom:

- det främjande arbetet
- det förebyggande arbetet
- kartläggningar
- det åtgärdande arbetet.

Trygghetsteamets uppdrag

Svarteborgs trygghetsteam arbetar på uppdrag från skolledningen tillsammans med övriga delar av verksamheten för att skapa trygghet på skolan. Trygghetsteamet består av personal från skolans alla delar, ledning, fritidshem, skola och elevhälsa. Arbetet som trygghetsteamet utför utgår från Plan mot diskriminering och kränkande behandling som i sin tur bygger på värden som förmedlas i Läroplanen, del 1 och 2. Trygghetsteamet har också i uppgift att skriva planen och säkerhetsställa att den implementeras, hålls aktuell och att den efterföljs.

Verksamhet

Skolans namn Centrumskolan	Planen gäller från Läsåret 2023-2024
Verksamheter som omfattas av denna plan Grundskola årskurs 4-6	
Kontaktpersoner, Rektor Josefin Ehnebom, Biträdande rektor Sara Sundstedt, Kurator Emielle Bernhardt samt skolsköterska Linda Bjurhoff	
Utvärdering sker enligt följande modell December/Juni: Arbetslagens utvärdering samt sammanställning och analys av inkomna anmälningar och tillbud. September/mars: trygghetsenkäter samt trygghetsvandring, sammanställning och analys. Juni: Utvärdering av planen av skolpersonalen samt elevhälsa.	

Ord, definitioner, lagar mm.

I denna plan och med tillhörande lagar förekommer en rad olika ord och definitioner som ibland kan vara svåra att förstå. En beskrivning av dessa ord hittar du i bilaga 3. De lagar mm som ligger till grund för denna plan är presenterade i bilaga 2.

Ansvarsfördelning

Enligt skollagen är rektor ansvarig för att planen upprättas och följs (6 kap. 10 § skollagen). Rektor ska ansvara för att planen implementeras, utvärderas och revideras varje år. Alla på skolan har ansvar för att planen efterlevs och att arbeta utifrån den.

Delaktighet

Elevernas delaktighet

Eleverna är delaktiga i utformandet av planen mot diskriminering och kränkande behandling genom att den bygger på elevsvar utifrån trygghetsenkäter administrerad av skolan och en elevenkät administrerad av Skolinspektionen (vartannat år) samt av skolan (vartannat år). Genom att resultaten från enkäterna bearbetas i klasserna får eleverna även ge förslag på åtgärder som skolan ska vidta för att främja elevernas trygghet och trivsel på skolan. Trygghetsteamet genomför klassrumsbesök där bland annat planens innehåll presenteras. Klassrumsbesöken bidrar också för att skapa dialog samt bygga relation till eleverna. Detta gör att även eleverna får insyn i processen i hur planen arbetas fram, från kartläggning till konkreta insatser. Planen processas och bearbetas också genom elevråd och klassråd.

Vårdnadshavares delaktighet

Planen presenteras på föräldramöte under september och därefter finns möjlighet att inkomma med förslag på ändringar. En arbetskopia av planen publiceras reviderad på Unikum och kommunens hemsida.

Personalens delaktighet

I slutet av läsåret ges personalen möjlighet att utvärdera trygghetsteamets arbete och planens insatser på APT. De får också möjlighet att påverka kommande plans innehåll. Under början av höstterminen presenterar trygghetsteamet den nya planen för all personal samt eleverna genom elevråd och klassrumsbesök.

Planens förankring

- Innehållet i planen skall förankras hos personalen på skolan. Det kommer att ske genom presentation till all personal. Medlemmar i trygghetsteamet presenterar planen på APT. Planen ska genomsyra hela skolans verksamhet.
- Personal från verksamhetens alla delar är involverade i trygghetsteamet. Detta innebär att representanter i trygghetsteamet består av personal ur skolledning, fritidshem, skola samt elevhälsoteam.
- Planen kommer att finnas tillgänglig i samtliga klassrum.
- Planen ska konkretiseras för eleverna genom att trygghetsteamet presenterar planen med hjälp av en lättöverskådlig powepointpresentation. Planen har även en naturlig plats på elev- och klassråd. Vid genomförande av åtgärder ska vi knyta an till planen mot diskriminering och kränkande behandling.
- Planen kommer också att finnas tillgänglig för vårdnadshavare, personal och elever via Unikum och skolans hemsida.

Planens utvärdering

Planen ska utvärderas med delaktighet från elever, vårdnadshavare och personal genom:

- elevenkäter
- Skolinspektionens enkät till elever och vårdnadshavare
- löpande diskussioner under gemensamma personalmöten, såsom APT och arbetslagsmöten, uppföljning och utvärdering av trygghetsteamet
- skolsköterskans hälsosamtal där frågor kring trygghet och trivsel avhandlas.

Utvärdering av förra läsårets plan- förebyggande och främjande arbete

Här följer en redovisning av föregående års utvärdering och resultat av de insatser som utförts.

Beskrivning av hur fjolårets plan har utvärderats och vilka som har varit delaktiga

Skolledning har tillsammans med lärare och elevhälsa utvärderat tidigare plan vid skolstart, augusti 2023.

Resultat av utvärderingen av fjolårets plan

Mål1

Att det finns ett gemensamt förhållningssätt bland all personal på skolan för att motverka verbala och fysiska kränkningar. Målet blir härigenom att varje elev lever sig in i och förstår andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen. Det innebär att alla på skolan kan värdesätta varandra, visa på empati, solidaritet, medmänsklighet mm.

Under höstterminen hade vi ett arbetslag som arbetat gemensamt med varandra under flera års tid och hade till stor del samsyn, gemensamt förhållningssätt samt koll på rutiner kring diskriminering och kränkande behandling. Under årets gång skedde en del personalbyten och här har vi inte fullt ut lyckats att skapa tillfällen för dialog och diskussion, samsyn, gå igenom rutinerna vid kränkande behandling. Planen presenterades för lärare samt elever under ht samt visades för nyanställda under vt, men tid och struktur för gemensamma dialoger utföll under vt. Detta behöver vi inför nästa läsår ta lärdom av inför APT:er och arbetslagsmöten, särskilt av vikt när det anställs ny personal. Inför läsåret 23/24 har de nyanställda fått varsin mentor som kommer få detta som del i sitt uppdrag.

Under läsåret har vi uppmärksammat en negativ trend vad gäller elevernas språkbruk som inte överensstämmer med målet kring empati och medmänsklighet. Vi har inte aktivt arbetat med det under läsåret i förebyggande syfte utan behövt agera åtgärdande. Vi ser ett behov av det inför kommande läsår arbeta mer främjande och förebyggande. Vi anser att vi kommer behöva en gemensam satsning för att motverka språkbruket tillsammans med vårdnadshavare och gemensamt arbeta främjande och förebyggande. Då vi har som mål att under detta läsår arbeta med trivsel, trygghet och kunskap, blir språkbruket också en del i detta arbete.

Det har skett en del kränkningar i skolans korridorer samt ett uppmärksammat mer spring i korridoren under vårterminen. Vi kommer behöva arbeta mer förebyggande kring detta under detta läsår.

Förebyggande åtgärder under arbetet läsåret 22/23:

Utifrån föregående plans arbete valde vi att fokusera extra på rastaktiviteter för att uppmuntra till olika typer av lek och därmed minska konflikter/kränkningar. Detta har fungerat väl och vi kommer fortsatt att arbeta med dessa. Vi har varit tillräckligt många rastvärdar ute och organiserat med orangea eller gula västar beroende på vilket rastansvar man har. Även detta har fungerat väl och en förebyggande åtgärd vi kommer fortsätta med.

Främjande insatser under arbetet läsåret 22/23

Under läsåret 22/23 arbetade skolkurator och skolsköterska med olika teman på ett främjande sätt för att främja empati, medmänsklighet och solidaritet.

Mål 2

Att planen är känd och är ett levande dokument för all personal och alla elever på skolan, samt att vårdnadshavare har kännedom om denna plan.

Planen har delats via Unikum och kommunens hemsida till vårdnadshavare.

Förebyggande åtgärder under arbetet läsåret 22/23:

Planen har skrivits i en förenklad version med bilder som visats för eleverna. Planen har delats till vårdnadshavare via Unikum och hemsida.

Främjande insatser under arbetet läsåret 22/23

Planen har lyfts på möten genom läsåret. Ny personal har själva fått läsa och sätta sig in i planen men skulle ha behövt sätta sig in i planen tillsammans med arbetslaget för samsyn.

Mål 3

Trygghetsgruppens arbete ska vara känt av personal, elever samt vårdnadshavare.

Trygghetsgruppen var aktiv under höstterminen utifrån den organisation man satt sedan start. Under vårterminen förändrades upplägget av gruppen och blev då ej längre statisk utan kopplades på vid uppdrag och behov. Det var då svårt att lösa tid organisatoriskt för de lärare som var med i trygghetsgruppen, andra behov i verksamheten behövde få gå före. Under vårterminen ansvarade skolkuratoren själv över trygghetsgruppen. Exempel på åtgärder utifrån planen som skolkurator och skolsköterska under våren arbetade med tillsammans med lärarna var gruppstärkande aktiviteter, kompisamtal, "stopp min kropp" och kamratskap på fritidshemmet. Läraren som ingick i trygghetsteamet under HT:22, hjälpte istället till med trygghetsenkäterna under vårterminen.

Trygghetsenkäter genomfördes både under hösttermin och vårtermin. Elevsvaren analyserades och presenterades för lärarna och kommer nu under nästa läsår arbetas på åtgärdande och främjande sätt i klasserna.

Under läsåret 22/23 gjordes ingen trygghetsvandring utan enbart gått utifrån vad som svarats i trygghetsenkäten.

Förebyggande åtgärder under arbetet läsåret 22/23:

Vårdnadshavare har tagit del av trygghetsgruppens arbete genom att de haft tillgång till denna plan på Unikum och hemsida. Trygghetsgruppen presenterade sig för eleverna under uppstart och har mött trygghetsgruppen i klasserna under årets gång.

Främjande insatser under arbetet läsåret 22/23

Elevhälsan har varit ute i klasserna samt på rasterna vilket lärare och elever ser positivt på och önskar mer av inför kommande läsår.

Kartläggning inför 2023/2024

Kartläggningsmetoder

En översyn av rastvärdar och över rastverksamheten har gjorts löpande i arbetslagen, sedan lyfts till ledning.

Skolans inrapporteringssystem för tillbud och kränkningar har analyseras och gåtts igenom med personal.

Skolan har använt sig av elevernas svar i trygghetsenkäterna inför upprättandet av aktuell plan med fokus på kunskap, trygghet och trivsel- som är skolans ledord. Vi använder också klassernas analyser och elevenkäter som underlag.

Skolsköterskans sammanställning och analys av hälsosamtalen i åk 4 med fokus på trygghet och trivsel används som underlag i upprättandet av ny plan.

Skolans elever har tillsammans med sina lärare sett över skolans ordningsregler under uppstarten ht-23 med fokus att en trygg arbetsmiljö ska uppnås. Utifrån klassdiskussionerna har förslag på nya ordningsregler skickats till rektor som fastställt skolans ordningsregler.

Under läsåret har klassrumsbesök av ledning och trygghetsteam genomförts samt att varje klass har haft klasskonferenser. Även dessa vävs in i upprättande av ny plan.

Resultat och analys

Skolans trygghetsenkät

I skolans trygghetsenkät för åk 4-6 kan vi se att resultatet kring frågan "Känner du dig trygg med vuxna på skolan?", svarade 78% "ja" och 22% "nej".

Flera av eleverna skriver i fritext att de önskar fler rastaktiviteter. Detta till trots uppger 93% att de har saker att göra på rasten.

På frågan "Känner du dig trygg på rasten?" svarar 92% att de gör det, medan 8% uppger att de inte gör det.

På frågan "Trivs du i skolan?", svarar 59% att de trivs "bra" i skolan, 36% att de trivs "ganska bra" och 5% svarar att de "trivs ej".

Hälsosamtal åk 4 22/23

I sammanställningen av hälsosamtalen för åk 4 kan vi se att 32% av eleverna anser att arbetsron på lektionerna "ofta eller alltid" är god. 42% upplever att de har arbetsro "ibland" medan 23% upplever att de "sällan eller aldrig" har arbetsro.

45% av eleverna kan "ofta eller alltid" koncentrera sig på lektionerna, 42% kan "ibland" koncentrera sig och 13% kan "sällan" koncentrera sig.

På frågan om eleven vet om någon annan på skolan är utsatt eller känner sig retad svarar 61% "nej" medan 39% svarar "ja".

0% av eleverna anser inte att någon vuxen behandlat någon annan elev illa på skolan.

68% svarar att de "inte" blivit utsatta eller illa behandlade av andra elever och 32% svarar att de blivit det.

0% av eleverna anser att de själva blivit retade eller illa behandlade av någon vuxen på skolan.

81% av eleverna "trivs bra" eller "mycket bra" i skolan. 16% "trivs varken bra eller dåligt", 3% "trivs dåligt"- ingen har valt "trivs mycket dåligt".

Tillbud och kränkingsanmälningar

I Drafit, systemet för tillbud och kränkingsanmälningar, kan vi se att de vanligaste kränkningar som sker är verbala och/eller som fysiska incidenter på skolan. 19% av dem sker på skolgården, 19% i korridorerna, 12,5% i idrottshallen och 12,5% i matsalskän. Kränkningar av kön/etnisk tillhörighet eller sexualitet är låg.

Elevsvar skolinspektionens enkät åk 5- frågorna kring trygghet och trivsel

Åk 5 fick under läsåret svara på skolinspektionens enkät. 20 av 27 elever deltog. Samtliga elever svarar att det "sällan" är stökigt på lektionerna som gör att de inte kan koncentrera sig, men samtidigt svarar många att det bara "ibland" är arbetsro. Eleverna svarar att de "aldrig" är rädda för andra elever på skolan eller vuxna. Hälften av de som svarade känner sig "alltid" trygga i skolan och de andra hälften svarar "till stor del". De svarar också att de "till stor del" anser att de vuxna på skolan gör tillräckligt om någon elev blivit illa behandlad. 75% av de som svarar anser att de vuxna "oftast" har koll på vad som händer på rasterna och resterande del svara "ibland".

Klassrumsbesök

Ledning och elevhälsa har gjort klassrumsbesök under läsåret. Dessa visar till stor del på god arbetsro och fokus i samtliga klasser. Då vi fortfarande har kränkingsanmälningar samt elever som inte känner trygghet och trivsel ser vi behov av att arbeta kring relationer och bemötande tillsammans med personalen. Vi kommer under läsåret arbeta mer med relationellt ledarskap samt bemötande och relationsskapande. Lärarna kommer under vecka 33 få en föreläsning kring NPF samt diskutera "HUR:et" i kollegiet. Under APT och kollegial samverkan kommer personalgrupperna få läsa aktuell litteratur och diskutera relationskapande arbetssätt, samt trivsel med fokus på att nå en ökad trygghet och trivsel hos fler elever.

Rastvärdsschema

Personalen har utvärderat årets rastvärdsschema och är överens om att de tycker att de är tillräckligt med personal ute på rasterna.

Lärarnas egna läsårsanalyser

I lärarnas utvärderingar/analyser uppges att många lärare önskar utveckla sammanhållningen i elevgrupperna. De uppmärksammar språkbruk och kamratskap som fokusområden att arbeta med för ökad trygghet, trivsel och kunskapsinhämtning.

Aktiva åtgärder på förebyggande nivå läsår 2023-2024

Trygghet

Trygga vuxna

Svarteborgs vision är att varje enskild elev ska trivas och känna sig trygg. Vår vision är att nå varje enskild elev och en viktig del i detta arbete är att alla elever på skolan ska känna att de har minst en förtroendefull relation till en vuxen på skolan. Enligt skolans trygghetsenkät visade resultatet för vt:23 att 22% av eleverna uppger att de inte känner sig trygg med vuxna på skolan, medan 0% uppger att de varken blivit, eller sett någon annan elev blivit illa behandlad av någon vuxen på skolan. Därav kommer vi under läsåret att arbeta för att alla elever ska ha minst en trygg och förtroendefull relation till en vuxen. Lärarna kommer tillsammans med eleverna att diskutera kring elevernas uppfattning av hur en trygg vuxen är. Under kollegiala möten kommer personalen i arbetslagen diskutera hur en förtroendefull vuxen är samt hur vi kan arbeta med detta i verksamheten. Trivselenkäten kommer också att revideras med tydligare formuleringar för att kunna föra statistik över mer detaljerade frågor kring trygghet och trivsel på skolan.

Trygga upp vid korridorerna

Vi kunde se att en del av skolan där kränkningar förekom läsåret 22/23 var i korridorerna. Lärarna uppmärksammade även att det blivit mer "spring" i trapporna. För att förebygga det uppmärksammade behöver elever och lärare diskutera vilka ordningsregler som bör finnas i vår inomhusmiljö.

Raster

93% av eleverna svarar i trygghetsenkäten att de har saker att göra på rasten, men flera elever skriver i fritextsvar att de önskar mer rastaktiviteter. Det har även skett en del kränkningar under rasterna under läsåret. Personalen anser att de är tillräckligt bemannade under rasterna och vi kommer under läsåret att fortsätta utveckla arbetet med rastverksamheten. En del i arbetet är att dela in skolgården i olika zoner där varje rastvärd ansvarar för sin zon under rasten. En annan del är att sprida infon i klasserna än mer om vilka rastaktiviteter som erbjuds, dels en tipslista men även vad för arrangerade lekar som erbjuds varje dag, såsom läsrast eller fritidshemmets planerade aktiviteter.

Matsalskän

I systemet för kränkingsanmälningar kunde vi se att flera kränkningar skedde i samband med matsalskän. I kommunikation mellan ledning och kök uppmärksammas att det ofta blir oroligare i matsalen när vikarier äter med eleverna. Här ser vi vikten av att sätta regler för matsalen och informera om dessa för både elever och vikarier. En annan åtgärd är att eleverna inte får gå före läraren till matsalen utan alla går tillsammans upp. Oftast äter två lärare med varje klass, den ena möter eleverna vid

matsalen och den andra är kvar nere i korridoren och skickar upp de resterande eleverna.

Arbetsro

Enligt svaren på skolinspektionens enkät kring arbetsro uppger åk 5 att det bara "ibland" är arbetsro samtidigt som de svarar att de sällan är stökigt på lektionerna så att de har svårt att koncentrera sig. Inför läsåret 23/24 ska klasserna arbeta med begreppen studiero, arbetsro och koncentration för att få samsyn och kunna förebygga och skapa ett klassrumsklimat tillsammans med sina lärare.

Idrottshallen

Genom systemet för kränkingsanmälningar kunde vi se att det skedde flera incidenter kopplade till idrottslektionen. Inför läsåret 23/24 har vi rekryterat en idrottslärare som kommer ansvara för undervisningen, men en av mentorerna kommer följa med klassen till idrotten. Organisatoriskt har vi lagt ut gott om tid för att idrottsläraren före/efter lektionen, så att lärare kan motta eleverna när de ska byta om samt vara kvar till ombytet efter lektionerna.

Trivsel

Språkbruk

Då tillbuden ofta startar med verbala handlingar samt att personalen i sina egna analyser skrivit om ett allt hårdare språkbruk, kommer vi under läsåret 23/24 att både aktivt och främjande arbeta med språkbruk. Skol- och fritidspersonal behöver ha samsyn kring vad ett accepterat språkbruk är samt vilka åtgärder personalen behöver ta. Dessa diskussioner kommer att föras under arbetslagsmöten och APT:er under läsåret. Skolans personal kommer även under läsåret arbeta med dilemman samt diskussioner i sina klasser kring språkbruk och språkkunskap. Vecka 43 kommer elevhälsan att prata i alla klasser om likabehandling, språkbruk, fysisk och psykisk hälsa. Klassråd och elevråd kommer också att fokusera på området ht-23.

Kunskap

Ordningsregler

Ordningsregler för ökad trygghet och studiero är en del i Svarteborgs vision. 23% av åk 4 svarade att det "sällan" är arbetsro och eleverna i åk 5 säger att det "ibland" är arbetsro. Eleverna kommer ihop med sina lärare att diskutera vilka ordningsregler som kan behövas i klassen för att skapa trygghet, trivsel och studiero. Klassernas sammanställningar kommer skickas till ledningen som utifrån dessa skapar gemensamma ordningsregler för hela skolan. Detta sker under terminens första veckor.

Visa respekt för medmänniskor

I åk 4 hälsosamtal kunde vi läsåret 22/23 se att 32% av eleverna upplever att de någon gång blivit utsatta av andra elever. Lärarna har även i sina analyser uppgett relevansen av att arbeta än mer med kamratskap. Det är av vikt att klasslärarna arbetar mot

läroplanens inledande delar och skolans vision och ledord. I vår vision står det också att skolans miljö ska präglas av glädje, gemenskap, tolerans och respekt för medmänniskor.

Aktiva åtgärder på främjande nivå läsåret 2023-2024

Trygghet

Klasslärarsystem

Under läsåret 23/24 har vi satsat på att återinföra klasslärarsystem på Centrumskolan. Detta för att fokusera på att klassen har likvärdig struktur, rutin men framför allt att eleverna ska få bygga djupare relation med färre vuxna. Deras mentorer kommer undervisa i alla ämnen förutom idrott. På idrotten kommer en av mentorerna gå med till idrottslektionen för att vara resurs.

Trygga vuxna

I enlighet med visionen där 100% av eleverna ska känna trygghet och minst en förtroendefull relation till en vuxen på skolan kommer vi under läsåret 23/24 att arbeta mot att alla elever i trygghetsenkäten anser att de känner förtroende och trygghet till minst en av sina lärare.

Klassråd/elevråd

För att arbeta mer främjande med elevernas kunskap, trygghet och trivsel kommer vi under läsåret att rikta innehållet på elevernas klassråd och elevråd mot detta. Biträdande rektor samt skolkurator kommer hålla i elevråden och elevrådsrepresentanterna för arbetet vidare under klassråden. Tema på elevråden för ht-23 kommer att vara: Likabehandlingsplan- förebygga kränkande behandling, språkbruk, psykisk och fysisk hälsa- stopp min kropp. Tillsammans kommer de också att analysera trivselenkäterna.

Trygghetsteamet

I utvärderingen av förra årets mål kunde vi se att både elever och personal uppskattade trygghetsgruppens arbete. Därav startar vi under höstterminen upp ett nytt trygghetsteam som kommer arbeta främjande och förebyggande med denna plan, presentera sitt arbete samt involvera både elever och personal i att tillsammans arbeta främjande för kunskap, trygghet och trivsel på skolan.

Trivsel

Klassrumsledarskap och bemötande

5% av eleverna på Centrumskolan uppger vt:23 att de inte trivs på skolan. Utifrån det menar vi att vi utöver andra åtgärder behöver arbeta främjande för ett gott klassrumsklimat. På skolan finns en skolutvecklingsgrupp som under kollegial samverkansstid bland annat har för uppgift att diskutera vetenskaplig litteratur och samarbeta i arbetslagen för ett stärkande klassrumsledarskap och på så vis påverka arbetsro, trygghet och trivsel.

Läsraster

Då några elever i trygghetsenkäten uppgav att de inte har något att göra på rasterna, kommer vi fortsätta att erbjuda och uppmuntra till deltagande av läsraster för eleverna. Detta leder till att eleverna får ett bredare utbud av aktiviteter att välja på under rasterna. Det har varit positivt för elevernas trygghet, trivsel och kunskapsutveckling under läsåret.

Klassrumsklimat

I lärarnas analyser uppgav de att de behöver fortsätta att arbeta för att skapa ett positivt klassrumsklimat. Detta genom positiv förstärkning. De uppgav även att de önskar öka sammanhållningen elevgrupperna. Vi ser också att en del av kränkingsanmälningarna sker i klassrummet. En främjande åtgärd som alla lärare under läsåret kommer att arbeta med är kooperativa övningar samt gruppstärkande aktiviteter. Skolutvecklingsgruppen kommer att arbeta med detta i kollegiet och ledningen under APT.er.

Traditioner

För att öka elevernas trivsel samt i enighet med vår vision där vi vill arbeta för gemenskap och glädje, samt öka närvaro- kommer vi under läsåret 23/24 att skapa temadagar med olika fokus och aktiviteter.

Samverkan fritids och hem

För ökad trivsel, gemenskap och glädje kommer fritids att bjuda in till familjesamkväm med olika teman- fritidshemmets dag, jul/högtid.

Kunskap

Skolutvecklingsgrupp

Inför läsåret 23/24 har vi organiserat en skolutvecklingsgrupp bestående av representanter från ledning, elevhälsa, förstelärare, digitaliseringspedagog och arbetslagsledare. Skolutvecklingsgruppen kommer bland annat att arbeta med kooperativt arbetssätt, relationellt bemötande, klassrumsledarskap etc.

KlassEHT

Klasskonferenserna som elevhälsa och ledning har med varje klass under läsåret kommer ändra riktning något. Vi följer upp alla klasser stöttar med olika professioner mot en progression kunskapsmässigt och socialt i grupperna.

Övriga åtgärder

Värdegrundsarbete

När värdegrundsarbetet sker tillsammans med kunskapsuppdraget skapas meningsfulla samtal om värdegrundens innebörd. Skolan ska genom sitt demokratiska uppdrag främja ett skolklimat där alla barn och elever känner sig trygga och respekterade. Detta ska uppnås genom ett aktivt och systematiskt värdegrundsarbete som ska genomsyra undervisningen. Insatserna kring värdegrundsarbetet som Trygghetsteamet genomför i klasserna skapar en systematik och likvärdighet och görs som ett komplement till det dagliga värdegrundsarbetet i undervisningen. Innehållet bygger på behov som anses finnas hos eleverna och vilar på aktuell forskning och demokratiska principer. Vi anser att detta är ett viktigt område att jobba vidare med varför insatsen kommer finnas kvar under förebyggande insatser i aktuell läsårsplan.

Hälsosamtal

Inom skolsköterskans uppdrag ingår det att kartlägga elevernas fysiska och psykiska hälsa där underlag skapas för elevhälsans främjande och åtgärdande insatser, både på grupp- och individnivå. Hälsosamtalen är en förebyggande insats där skolsköterskan träffar samtliga elever på skolan och inte enbart de som tillhör basprogrammet.. Under hälsosamtalen görs en kartläggning av elevernas hälsotillstånd samt deras trygghet och trivsel på skolan. Skolsköterskan och kuratorn finns också representerade i trygghetsteamet vilket skapar en viktig länk mellan trygghetsteamet och skolhälsovården.

Förebyggande insatser för läsåret 2023-2024- Trygghet och trivsel- rutnät

Följande områden ska vi arbeta med under läsåret 23/23	Syftet med dessa områden är:	Så här ska vi arbeta med dessa områden:	Så här ska arbetet utvärderas:	Så här kommer vi dokumentera processen:	Ansvariga:
<p>Läroplanens del 1 och del 2</p> <p>Studiero för den enskilda eleven- Hur säkerhetställer vi studiero?</p>	<p>Att alla elever ska ha förutsättningar att lära sig och nå så långt som möjligt i förhållande till kunskapskraven. Klassrummet är en plats där det råder trygghet och trivsel. Fokus för insatsen under läsåret kommer vara att höja likvärdigheten mellan klasserna och säkerhetsställa god studiero.</p>	<p>Samsyn kring begreppen studiero/arbetsro i klassen. Genom att skapa gemensam definition av studiero samt sätta upp ordningsregler för skola/klassrum.</p>	<p>Genom elevernas trygghetsenkäter.</p> <p>I det systematiska kvalitetsarbetet</p>	<p>Trygghetsteamet gör analys av elevsvaren, återkopplar till varje klass. Åtgärder sätts in.</p>	<p>Klasslärare</p> <p>Trygghetsteam</p> <p>Ledning</p>
<p>Läroplanens del 1 och del 2 i undervisningen</p>	<p>Vi vill utveckla arbetet med att mer uttalat lyfta och synliggöra värdegrundsarbetet på skolan inom ramen av ordinarie undervisning</p>	<p>Fortsätta med att lyfta positiva inslag under skoldagen. Utöka med att fråga om ansvar och kunskap.</p>	<p>I arbetslaget</p>	<p>I personalens terminsanalys.</p>	<p>Lärare.</p> <p>Ledning förbereder analysmall inför december och juni.</p>
<p>Läroplanens del 1 och del 2</p> <p>Förtroendefulla relationer- Ett fördjupat arbete om trygga vuxna och relationer</p>	<p>Svarteborgs vision om att varje enskild elev på skolan ska ha minst en vuxen att prata med. Nämnada vision är sammanflätad med skolans övergripande vision med ledorden Kunskap, trygghet och trivsel. Målet innebär att varje elev- 100% av eleverna, ska uppleva att de har en vuxen att vända sig till på skolan,</p>	<p>Under det kollegiala lärandet kommer personalen att arbeta med aktuell litteratur/forskning.</p> <p>Lärare/elever kommer samtala kring hur elever uppfattar att en trygg vuxen är.</p> <p>Analys av trygghetsenkätsvaren kommer att lyftas och sättas in åtgärder utifrån svaren.</p>	<p>I det systematiska kvalitetsarbetet</p>	<p>Genom elevenkätens frågor ht samt vt samt i hälsosamtalen.</p>	<p>Rektor</p> <p>Kurator</p> <p>Skolsköterska</p>
<p>Läroplanens del 1 och del 2</p> <p>Elevinflytande- ett aktivt och</p>	<p>Att eleverna själva sätts in i hur de påverkar sin arbetsmiljö, att de blir delaktiga i arbetet med</p>	<p>Fokus på klass- och elevråd kommer riktas mot ledorden kunskap, trygghet och trivsel.</p>	<p>I elevråden</p>	<p>Genom elevrådsprotokoll</p>	<p>Biträdande rektor och skolkurator</p>

demokratiskt elevråd	kunskap, trygghet och trivsel.				
Läroplanens del 1 och del 2 Värdegrundsarbete i klass Respekt för medmänniskor	Målet med insatsen är att skapa en systematik och kontinuitet i värdegrundsarbetet i skolan	Följande värdegrundsarbete kommer att riktas under läsåret: ÅK 3-6 IT och sociala medier samt Normer och Värden.		Arbetslagen gör skriftlig analys efter genomförda teman, december och juni	Skolkurator och skolsköterska Klasslärare Fritidspersonal
Hälsosamtal	Målet med samtalen är b.la att eleverna ska få uttrycka hur de trivs i skolan.	Åk 4 har hälsosamtal med skolsköterskan där även fokus kommer vara på trygghet och trivsel	Återgivning av sammanställning till ledning, som tar det vidare ut i klasserna.	Sammanställs av skolsköterska.	Skolsköterska
Raster Trygga upp i korridorerna-ordningsregler inne Matsalskön Rastzoner Rastaktiviteter	Målet är att erbjuda aktiviteter som lockar många till lek för att skapa trygghet, trivsel samt minska konflikter	Ordningsregler för inom/utomhusmiljön. Inga elever går in i matsalen själv, invänta pedagog 1, de andra kommer upp med ped. 2. Samtal bland rastvärdarna kring hur de fördelar sig organisatoriskt på rasterna. Fritidshem ansvarar för rastaktiviteter.	I det systematiska kvalitetsarbetet	Genom analyser av Draft-it som presenteras i LOKSAM och på APT:er ht samt vt. Genom elevsvar i trygghetsenkäter	Lärare-följa/möta upp i hall. Rastvärdar-ansvara för sin zon Fritidshem-planera och informera om rastaktiviteter till elever och lärare.
Språkbruk	För att minska kränkningar. För att öka trygghet och trivsel bland eleverna.	Personal under kollegialt arbete samt APT:er komma fram till samsyn av accepterat språkbruk och att alla hjälps åt med alla elever. Personal vid behov samverka skola/hem kring språkbruket. Språkkunskap i klassrummet Temaarbete kring likabehandling, språkbruk, fysisk och psykisk hälsa.		Genom analyser av Draft-it som presenteras i LOKSAM och på APT:er ht samt vt. Genom elevsvar i trygghetsenkäter	Ledning- arb.lag Klasslärare Skolkurator och skolsköterska
Idrottshallen	Målet är att minska antal kränkningar i	Att schematekniskt lösa så att idrottslärare har gott om tid före/efter	Genom Draft-it systemet	Ledning analyserar kränkingsanmälningar tillsammans med	Idrottslärare

	samband med idrottslektionerna	lektion för att möta upp elevgrupp och följa efter lektion. Att varje klass har med sig resurs som följer dem till/från lektion samt är med hela lektionen.		LOKSAM och personal på APT:er	Resurs
--	--------------------------------	---	--	-------------------------------	--------

Främjande insatser för läsåret 23/24- Trygghet & Trivsel-rutnät

Följande områden ska vi arbeta med under läsåret 23/24	Syftet med att arbeta med dessa är:	Så här ska vi arbeta med dessa områden:	Så här ska arbetet utvärderas:	Så här ska vi dokumentera i processen:	Ansvariga:
Läroplanens del 1 och del 2 Uppmärksamma och arbeta med viktiga kalenderdagar	Målet med insatsen är att ta hjälp av internationella kalenderdagar såsom FN dagen och internationella dagen för mänskliga rättigheter för att konkretisera och skapa en fördjupad förståelse av ex barnkonventionen. Vidare är målet med insatsen en likvärdighet i hur vi uppmärksammar dagar på skolan.	Arbetslaget behöver gemensamt besluta om vilka dagar vi vill belysa.	I lärarnas terminsanalyser		Arbetslag/lärare
Läroplanens del 1 och del 2 del 2 Trygga vuxna Klassrumsledarskap och bemötande Klassrumsklimat	Målet är att varje elev ska ha minst en förtroendefull relation till en vuxen på skolan	Under läsåret kommer skolutvecklingsgrupp att arbeta med kollegiet med boken för att kollegiet ska få möjlighet att ta till ny kunskap genom aktuell forskning/litteratur samt föra dialoger kring ledarskap, trygghet och tillit. Genom dialoger på APT:er. Lärarna behöver också lyssna på sin elevgrupp- hur anser de att en förtroendefull vuxen är?	Genom trygghetsenkäterna	I det systematiska kvalitetsarbetet	Skolutv.grupp Klasslärare Ledning

		Hur blir de trygga och trivs?			
Läroplanens del 1 och del 2 Läsrastrer	Målet är erbjuda fler valmöjligheter till aktivitet för fler elever. För att eleverna ska trivas och ha saker att göra på rasten	Öka antalet läsrastrer per vecka			Biblioteksansvarig
Läroplanens del 1 och del 2 Uppmärksamma och använda elevers styrkor	Målet är en högre trivsel och i klassen där elever växer och hittar sina egna styrkor. Ett starkare klassrumsklimat	Anpassar utifrån elevernas behov, intresse och utveckling. Skapa meningsfulla sammanhang.			
Läroplanens del 1 och del 2 Trivsel och främjande-Traditioner	I enighet med visionen ska skolans miljö präglas av gemenskap och glädje för att skapa en ökad trivsel. Några dagar per termin vill vi göra extra roliga för att skapa gemenskap och delaktighet.	Traditioner/Temadagar.. Disco - åk 6 Jul-temadag vi fortsätter med julpyssel. Påsk- Vi kommer även ha påskpyssel. Förra året var vi nere på Lantbruksskolan och vi fick testa på olika lokalproducerade produkter. Detta var kommungemensamt. Skolavslutningar	I terminsanalyserna		Arbetslaget
Läroplanens del 1 och del 2 Fritidshemmets insatser	Målet med insatsen är att stärka kopplingen mellan skola och fritidshemmet vars uppdrag går ut på att fritidshemmet ska komplettera utbildningen i skolan så att ämneskunskaper från skolan fördjupas. Enligt Läroplanen ska samarbetsformer mellan förskoleklass, skola och fritidshem utvecklas för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande.	Fritidshemmet kommer att jobba närmare skola för att kunna ta vid de kunskaper och områden som skolan tar upp. Detta för att eleverna ska få möta fler sätt att ta till sig kunskaper. Samverkansdagar fritids/hem	I terminsanalyserna	I det systematiska kvalitetsarbetet	Arbetslagsledare Fritidshem Ledning
Klassråd och elevråd KlassEHT	Målet är att göra eleverna delaktiga och motiverade till ledorden kunskap, trivsel och trygghet med fokus på motivation till skolans vision och mål.	Väl planerade elevråd, där representanter får med sig uppgifter att diskutera ut med övriga elever i klassen.	Genom elevråds- samt klassråds-protokoll.		Skolkurator, biträdande rektor.

Trygghetsteam	Målet är att involvera både personal och elever i att hålla denna plan levande i verksamhetens alla delar.	Trygghetsteamet har möte 3 av månadens fyra veckor där planering framåt skapas.	Utvärdering december och juni		Representanter i trygghetsteamet
Skolutvecklingsgrupp	För att kollegialt arbeta med mål inom ledorden kunskap, trygghet och trivsel	Gruppen träffas och planerar varannan vecka		I det systematiska kvalitetsarbetet	Skolutvecklingsgruppen samt ledning

Rutiner för hantering av trakasserier och kränkande behandling

Vad gör jag som elev om jag upptäcker diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling?

Om du som elev känner dig kränkt är det viktigt att du berättar det för någon vuxen. Det kan vara en förälder, en lärare, skolsköterska, specialpedagog, skolkurator, rektor eller någon annan som du känner förtroende för.

Om du som elev på skolan ser att någon annan på skolan blir kränkt är det minst lika viktigt att du berättar det för någon vuxen på skolan.

Om du är missnöjd över hur verksamheten hanterat ett ärende om kränkning eller diskriminering ska du i första hand vända dig till rektor. Om du inte är nöjd med rektors åtgärder kan du vända dig till kommunens skolchef.

Rektor Josefin Ehnebom	0524-182 76
Biträdande rektor: Sara Sundstedt	0524- 180 76
Kurator: Emielle Bernhardt	0524-180 12
Skolsköterska: Linda Bjurhoff	0524-182 61
Skolchef: Ann-Charlotte Sernemo	0524-184 54

Om du trots skolans insatser fortfarande känner dig diskriminerad, kränkt eller är utsatt för trakasserier, kan du vända dig till BEO, barn – och elevombudet på Skolverket. E-post: beo@skolverket.se Telefon: 08-586 080 00

En översikt och förenkling av handlingsplanen bifogas planen som bilaga 1. Även med åtgärdstrappa.

Handlingsplan vid diskriminering och kränkande behandling.

Vad gör jag som vuxen om jag upptäcker diskriminering eller kränkande behandling?

Munkedals kommun har gemensamma rutiner i Draftit för anmälan från personal till rektor och huvudman vid diskriminering och kränkning samt för utredning, åtgärder och uppföljning i ett ärende.

Personal (anmälaren/första utredaren) som bevittnar en konflikt eller ser överträdelser av våra värdegrundsregler ska omedelbart agera och samtalar med eleven eller eleverna i syfte att försöka lösa den konflikt eller överträdelse som uppstått. Behöver eleven ytterligare stöd till förändring kontaktas klassläraren.

Vid misstanke om kränkande behandling eller mobbning, skall kontakt tas omgående med klassläraren.

Anmälaren/klassläraren informerar rektor och EHT skyndsamt via Draftit. Huvudman informeras direkt via Draftit.

Anmälaren/klasslärare kallar berörda elever till enskilda samtal för att utreda vad som hänt. Vid behov kan kurator vara behjälplig. Vårdnadshavare kontaktas och informeras. En bedömning av allvaret i händelsen görs av anmälaren/klassläraren och ärendet överlämnas till rektor. Rektor fattar beslut om ärendets fortsatta gång, antingen om händelsen är utredd eller kräver vidare handläggning av ex. trygghetsgrupp, EHT, anmälan till socialtjänst. Samtalen dokumenteras i Draftit.

Vid upprepad kränkning kallar rektor/trygghetsgruppen inblandade elever till samtal. Till sin hjälp vid samtalet har rektor/trygghetsgrupp utredningen som gjorts under punkt 4. Samtalen dokumenteras i Draftit. Samtalen följs upp inom, för situationen, skälig tid. (Se bilaga 1)

Om första uppföljningsmötet med rektor/trygghetsgruppen visar på fortsatta kränkningar kallar rektor/trygghetsgrupp och klasslärare elev och föräldrar till skolan för samrådsmöte. Även övrig elevhälsopersonal kan närvara. Mötet dokumenteras i Draftit med förslag till vidare åtgärder.

Om kränkningar fortsätter trots att ovan vidtagna åtgärder skett och upprepande möten med vårdnadshavare och elev ägt rum sker anmälan till Individ och familjeomsorgen av skolan.

Varje händelse där vuxna i skolan uppfattar att en kränkning kan ha förekommit ska följas upp. Den vuxne som först får vetskap om händelsen ska omedelbart agera. Det är den enskilde elevens upplevelse som är utgångspunkten och samtal med denne är alltid första steget. Händelsen utreds och följs upp med de elever som deltagit. Det är viktigt

att skolans personal pratar med var och en så det blir en så tydlig bild som möjligt. Varje elev har rätt att ge sin egen bild av det inträffade. Visar det sig att det är många inblandade och/eller händelsen är så omfattande att det behövs fler vuxna som undersöker, bör man be någon i samma arbetslag att hjälpa till.

Kan händelsen klassificeras som just en enstaka händelse och de inblandade ser sin del och visar på att det inte kommer ske igen kan ärendet avslutas redan här. Det är viktigt att det följs upp med de berörda eleverna för att säkerställa att det inte fortgår. Anmälaren (personal först på plats eller klasslärare) informerar rektor och EHT skyndsamt via Draftit. Huvudmannen informeras direkt via Draftit.

En utredning är i sig en åtgärd. Samtalen lyfter inte bara fram information utan blir en stund av reflektion för individen. Insikt och förståelse för vad som hände och hur det blev för den andre är den vanligaste utgången. Utifrån det kan också en förändring ske. När man som elev är utsatt eller känner sig utsatt är det viktigt att skolan följer upp så eleven får det stöd den behöver i att bearbeta. Även en som utsätter har behov av att bearbeta.

Vårdnadshavare ska alltid kontaktas och informeras om händelsen.

Vid hot och våld används särskilt utskrivna rutiner genom planen "Handlingsplan vid hot och våld".

Bilaga 1

Handlingsplan vid konflikter och kränkningar

1. Vid första händelsetillfället

Direkt tillsägelse från vuxen. Den vuxne stannar upp, säger till och är redo att samtala med eleven/eleverna. Vid behov följs det av ett allvarssamtal med elev i enrum.

2. Vid upprepad händelse

Klassläraren tar kontakt med elevens vårdnadshavare och låter dem bli delaktiga.

3. Problem kvarstår

Följer eleven fortfarande inte överenskommelserna kallas eleven och vårdnadshavarna för samtal.

4. Ingen förbättring sker

Skulle ytterligare förtydligande behövas kallar rektor eleven, vårdnadshavare samt klassläraren till en elevhälsoträff.

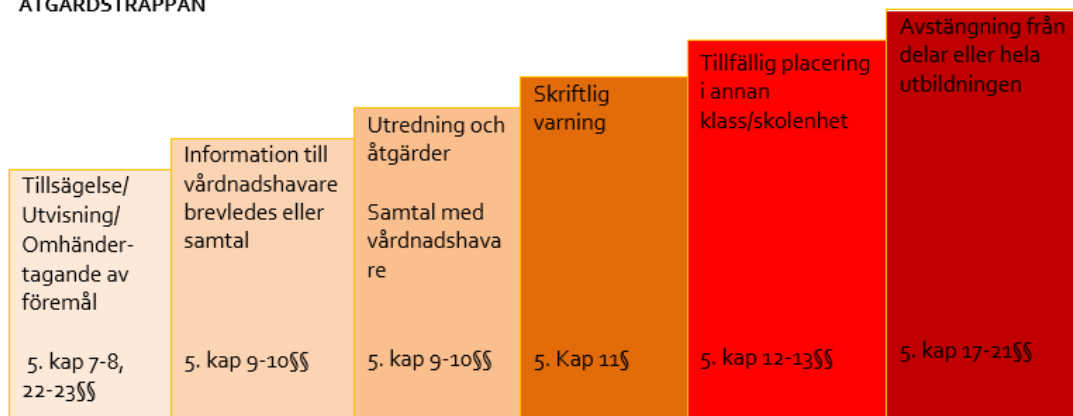
5. Uppföljning

Minst ett uppföljningsmöte skall ske innan åtgärden kan avslutas.

Åtgärdstrappan

Med hänvisning till Skollagen (2010:800) 5 kap Trygghet och studiero

ÅTGÄRDSTRAPPAN

Bilaga 2

Relevanta lagar och styrdokument

Relevanta lagar, styrdokument och utklipp som ligger till grund för arbetet med denna plan.

SFS 2008:567 (Diskrimineringslagen) 1 § "Denna lag har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder."

SFS 2010:800 (Skollagen) **Kapitel 6 1 §** "Detta kapitel har till ändamål att motverka kränkande behandling av barn och elever." **Kapitel 6, 8 §** "Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan."

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011: Riktlinjer, s 13: Alla som arbetar i skolan ska

- medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen,
- i sin verksamhet bidra till att skolan präglas av solidaritet mellan människor,
- aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling av individer eller grupper, och
- visa respekt för den enskilda individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt förhållningssätt.

Arbetskyddsstyrelsens författningssamling (AFS 1993:17): Arbetsgivaren skall planera och organisera arbetet så att kränkande särbehandling så långt som möjligt förebyggs. Arbetsgivaren skall klargöra att kränkande särbehandling inte kan accepteras i verksamheten. (Observera att denna föreskrift gäller i skolan likaväl som på andra arbetsplatser. Eleverna är jämställda med andra arbetstagare enligt Arbetsmiljölagen.)

Bilaga 3

Viktiga begrepp och definitioner

Diskriminering

Diskriminering innebär när de som arbetar vid skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever, i samband med diskrimineringsgrunderna. Diskriminering kan även ske genom skolans regler, verksamhet, undervisning, läroböcker och så vidare.

Elever kan inte diskriminera varandra i juridisk bemärkelse. Det är viktigt att komma ihåg då till exempel elever och/eller vårdnadshavare kan uttrycka att eleverna har diskriminerat varandra.

Diskrimineringsgrunder

Diskrimineringsgrunderna är tydligt definierade i diskrimineringslagen. De diskrimineringsgrunder som skyddas i lag är kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion och annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Kön

Med kön avses biologiskt kön (i juridisk mening), det vill säga att någon är man eller kvinna.

Könsöverskridande identitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck menas att någon inte identifierar sig med sin biologiska könstillhörighet som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Etnisk tillhörighet

Med diskrimineringsgrunden etnisk tillhörighet menas nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringsgrunden avser diskriminering på grund av religion, annan trosuppfattning, annan religiös åskådning samt ateism.

Funktionsnedsättning/funktionshinder

Med funktionsnedsättning avses varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller en sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Sexuell läggning

Med det avses homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Ålder

Med ålder avses uppnådd levnadsålder, samt social identitet med utgångspunkt i ålder.

Direkt och indirekt diskriminering

Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt. Med direkt diskriminering avses en särbehandling kopplad till någon av diskrimineringsgrunderna, till exempel ett barns kön eller etnicitet. En indirekt diskriminering sker när skolan tillämpar en bestämmelse eller förfaringssätt som verkar vara neutralt men i praktiken missgynnar ett barn ur ett diskrimineringsperspektiv.

Trakasserier

Trakasserier är en form av diskriminering och innebär ett handlande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", "homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad "svenne", "blatte", "mongo", "fjolla", "hora" eller liknande. Det kan även vara fråga om ignorerande, utfrysning eller att någon vislar, stirrar eller gör kränkande gester och det har samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

Det gemensamma för trakasserier är att de gör att en elev eller student känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Det är trakasserier även när en elev kränks på grund av en anhörigs sexuella läggning, funktionsnedsättning med mera.

Sexuella trakasserier

Sexuella trakasserier är en form av diskriminering i diskrimineringslagen och innebär ett handlande av sexuell natur som kränker någons värdighet. Sexuella trakasserier behöver inte ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Det kan handla om ovälkomna beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade och upplevs som kränkande. Det kan också handla om sexuell jargong.

Tillgänglighet

Bristande tillgänglighet är en form av diskriminering i diskrimineringslagen. Med bristande tillgänglighet avses att en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning. De åtgärder som kravet gäller är sådana som är skäliga utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till de ekonomiska och praktiska förutsättningarna, varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde, samt andra omständigheter av betydelse.

Likabehandling

Med begreppet likabehandling menas att alla barn eller elever ska behandlas så att de har lika rättigheter och möjligheter oavsett någon diskrimineringsgrunderna. Det innebär dock inte alltid att alla barn och elever ska behandlas lika, se indirekt diskriminering.

Främjande respektive förebyggande åtgärder

Främjande arbete handlar om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten. Arbetet utgår ifrån skolans övergripande uppdrag att verka för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Detta värdegrundsarbete syftar till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att utveckla en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas.

Det förebyggande arbetet syftar till att avvärja de risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling som finns i er verksamhet. Riskerna kan kartläggas på olika sätt. Förebyggande mål och åtgärder måste motiveras av vad som kommer fram i en kartläggning.

Främjande arbete - vad säger lagen?

Enligt 3 kap. 14 § diskrimineringslagen ska huvudmannen bedriva ett målinriktat arbete för att aktivt främja lika rättigheter och möjligheter för de barn eller elever som deltar i eller söker till verksamheten, oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning.

Enligt 6 kap. 6 § skollagen ska huvudmannen även se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever.

”På skolan vill vi att det främjande arbetet skall bedrivas systematiskt och långsiktigt, rikta sig till alla samt vara en del i det vardagliga arbetet, baseras på kunskap om hur diskriminering, trakasserier och kränkande behandling uppstår och vilka faktorer som skapar en trygg miljö där alla barn och elever blir respekterade som de är.”

Omfatta kompetensutveckling för personalen för att vid behov öka medvetenheten och kunskapen om diskriminering, trakasserier och kränkande behandling,

innebära att personalen ges tid att diskutera egna normer och attityder samt sådana som genomsyrar den pedagogiska verksamheten, samt omfatta möjligheter för barn och elever att återkommande diskutera normer, attityder och hur goda relationer kan vårdas.

Kränkande behandling

Med kränkande behandling menas ett uppträdande som utan att ha samband med en diskrimineringsgrund kränker ett barns eller en elevs värdighet. En viktig utgångspunkt är att en elevs upplevelse av kränkning alltid måste tas på allvar. Kränkningar kan till skillnad från diskriminering ske mellan elever.

Kränkningar kan till exempel vara:

- fysiska (slag, knuffar och negativa fysiska handlingar)
- verbala (hot, svordomar och öknamn)
- psykiska (utfrysning, grimaser, blickar, skratta nedlåtande)

-texter och bilder (teckningar, telefoner, lappar, fotografier, sms och meddelanden på olika sociala medier).

Mobbning

Ordet mobbning omnämns inte i lagen. Men en person är mobbad om han eller hon upprepade gånger under en viss tid blir utsatt för kränkningar från en eller flera personer.

Utrednings- och åtgärdsskyldighet

Skolan har enligt lag skyldighet att agera så snart någon i personalen får kännedom om att en elev känner sig utsatt för trakasserier eller kränkande behandling. Skolan ska utreda vad som har hänt och vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar. Det måste ske skyndsamt. Lärare eller annan personal som får kännedom om händelser som kan vara trakasserier eller kränkande behandling ska anmäla det till rektorn. Rektorn är i sin tur skyldig att informera huvudmannen.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavare/förälder har anmält skolan för diskriminering eller berättat att det förekommer trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när en elev medverkar som till exempel vittne i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Kartläggning

Vi skolan utför kartläggning för att

1. Regelbundet kartlägga barnens och elevernas trygghet och trivsel samt deras uppfattning om förekomsten av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling,
2. Analysera kartläggningen för att identifiera risker för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling,
3. I samband med analysen även utvärdera tidigare insatser för att förebygga diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling,
4. Utifrån de identifierade riskerna formulera konkreta och uppföljningsbara mål för arbetet,
5. Planera vilka insatser som ska genomföras under året för att nå målen och hur dessa ska följas upp och bestämma vem som ansvarar för respektive insats, samt se till att eleverna är delaktiga i kartläggningen och i analysen av resultaten och när man avgör vilka insatser som ska sättas in.